

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 3.12.2008
SEK(2008) 2931

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

pridedamas prie

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

**dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje
apribojimo**

Poveikio vertinimo santrauka

{KOM(2008) 809 galutinis}
{SEK(2008) 2930}

SANTRAUKA

PERSVARSTYMO PAGRINDIMAS

Direktyva 2002/95/EB siekiama apriboti pavojingų medžiagų naudojimą elektros ir elektroninėje įrangoje ir prisidėti prie žmonių sveikatos apsaugos bei aplinkos apsaugai priimtino elektros ir elektroninės įrangos atliekų naudojimo ir šalinimo. Ji persvarstoma dėl dviejų pagrindinių priežasčių.

1. Komisija yra įsipareigojusi sukurti **geresnę reglamentavimo aplinką**, t. y. priimti paprastus, suprantamus, veiksmingus ir įvykdomus teisės aktus. Reglamentavimo aplinka turi įtakos įmonių konkurencingumui ir jų gebėjimui plėtoti verslą bei kurti naujas darbo vietas. Geresnio reglamentavimo siekis yra svarbus ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo partnerystės (Lisabonos) strategijos elementas. Direktyvą galima patobulinti, kad būtų lengviau ją įgyvendinti ir taikyti bei kad ji labiau derėtų su kitais teisės aktais.

2. Direktyvoje dėl pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyva) Komisija raginama persvarstyti direktyvoje numatytas priemones, visų pirma siekiant į taikymo sritį įtraukti dvi naujas įrangos kategorijas (8 ir 9 kategorijas: medicinos prietaisus ir stebėjimo bei kontrolės prietaisus) ir pritaikyti ribojamų medžiagų sąrašą.

PROBLEMA IR UŽDAVINIAI

Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos tikslus pasiekti trukdo ir išlaidas didina problemos, susijusios su jos įgyvendinimo neaiškumais, pavyzdžiui, skirtingas apibrėžčių traktavimas ir skirtingi gaminio atitikties įrodymo reikalavimai; tokios direktyvos vykdymo problemos, kaip neoptimali rinkos priežiūra; problemos dėl pastebimo direktyvos nederėjimo su kitais Bendrijos teisės aktais arba technikos ir (arba) mokslo pažanga, kaip antai galimos besidubliuojančios nuostatos su REACH reglamentu ir su energiją naudojančiais gaminiais susijusiais teisės aktais; galiausiai iškilo poreikis į direktyvos taikymo sritį įtraukti medicinos prietaisus ir stebėjimo bei kontrolės prietaisus.

Persvarstymu siekiama pagerinti direktyvos įgyvendinimą ir vykdymą, suderinti ją su kitais gaminiais reglamentuojančiais Bendrijos teisės aktais, padidinti direktyvos ekonominį efektyvumą ir jos naudą aplinkai.

PERSVARSTYMAS

Surengtos dvi suinteresuotųjų subjektų konsultacijos ir atlikta keletas tyrimų. Svarstytos persvarstymo temos ir kiekvienos temos politinės pasirinktys. Konsultacijos ir tyrimai padėjo apibrėžti ir išnagrinėti įvairias toliau trumpai apžvelgiamas pasirinktis.

PASIRINKTYS

Pasirinktys suskirstytos į tris pagrindines grupes:

1. aiškiau išdėstyti ir supaprastinti direktyvą;

2. pagerinti jos taikymą valstybėse narėse;
3. suderinti direktyvą su technikos ir mokslo pažanga.

Svarstytos įvairios kiekvienos iš šių trijų pagrindinių grupių pasirinktys ir atlikta kiekvienos pasirinkties išlaidų ir naudos analizė.

PASIRINKTYS

Trumpai tariant, rekomenduojamos tokios pasirinktys.

Keisti teisinį tekstą siekiant aiškiau išdėstyti taikymo sritį ir apibrėžtis, visų pirma sudaryti privalomą ir nuo EEJ atliekų direktyvos taikymo srities nepriklausomą gaminių sąrašą, kuriuo būtų apibrėžiama Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos taikymo sritis.

Įrašyti visas aktualias jau ES gaminių prekybos priemonių pakete naudojamas nuostatas, susijusias su:

- valstybių narių rinkos priežiūra;
- gaminio atitikties vertinimo prieš pateikiant gaminių rinkai tvarka, grindžiama gamintojo deklaracija;
- gaminio atitikties prezumpcija, grindžiama darniaisiais standartais ir CE ženklu.

Keisti išimčių darymo tvarką, pavyzdžiui, komitologijos tvarka nustatyti reikalavimą pareiškėjams prieš teikiant paraišką atlikti pakaitalų analizę ir nustatyti kitų papildomų išimties suteikimo kriterijų.

Palaipsniui į Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos taikymo sritį įtraukti medicinos prietaisus ir stebėjimo bei kontrolės prietaisus; ribojamų medžiagų sąrašo nekeisti.

NAUDA ir IŠLAIDOS

Toliau nurodoma pasirinkčių nauda ir išlaidos.

Turima nedaug patirties, **kiek iš tikrųjų pramonės sektoriui kainuoja direktyvos reikalavimų laikymasis**; apytikriais skaičiavimais, šiuo metu į Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos taikymo sritį įtrauktų gaminių atitikties išlaidos sudaro apie 1–4 % apyvartos. Naujesnių tyrimų duomenimis, bendros vidutinės su Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyva siejamos išlaidos sudaro 1,9 % apyvartos (jau patirtos išlaidos ir ateityje patirsimos vienkartinės išlaidos).

Medicinos prietaisų ir stebėjimo bei kontrolės prietaisų, kurių gaminamas labai mažas kiekis arba kurių paskirtis yra labai svarbi (todėl jiems keliama aukšti bandymų ir patikimumo reikalavimai), apytikrės metinės atitikties išlaidos yra 400–1600mln. eurų. Teigiama netgi, kad kai kurių sudėtingų gaminių atitiktis Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos reikalavimams gali siekti 7–10 % apyvartos (išleidžiant naują gaminį) arba 1–10 %

(modifikuojant esamą gaminį). Didžioji šių išlaidų dalis skiriama sudėtingesnių gaminių ilgam kūrimo procesui, bandymams ir patvirtinimo procedūroms. Todėl siūloma tokius gaminius į direktyvos taikymo sritį **įtraukti palaipsniui**, leidžiant prisitaikyti prie reikalavimų turimais ištekliais ir į juos atsižvelgti kuriant naujus gaminius.

Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvoje nėra tiesioginių reikalavimų valstybėms narėms teikti ataskaitas arba gamintojams teikti informaciją; daugelis valstybių narių taip pat nėra nustačiusios tokių reikalavimų nacionalinės teisės aktuose. Manoma, kad gaminių, kurių inovacijos ciklas yra trumpas, išimties suteikimo procesas yra palyginti ilgas, todėl suderinus reikalavimus dėl išimties paraiškos turinio ir aiškiau nustačius išimties galiojimo laikotarpį **paspartėtų** išimties suteikimo **procesas**, padaugėtų teisinio tikrumo ir sumažėtų tiek valdžios institucijų, tiek pareiškėjų administracinė našta.

Suderinus su taikymo sritimi, apibrėžtimis, gaminio atitikties vertinimu ir rinkos priežiūra susijusius reikalavimus su kitais gaminiams taikomais ES teisiniais reikalavimais **padaugėtų teisinio aiškumo**, taigi ir **administracinė našta sumažėtų**.

Pirminis persvarstytų nuostatų įgyvendinimas galėtų **padidinti** valstybių narių ir gamintojų **administracinę naštą**; tai priklausytų nuo valstybės narės pasirengimo vykdyti direktyvą ir gamintojų priemonių, kuriomis jie užtikrina gaminio atitiktį, tinkamumo.

Komisijos tarnybos yra įsitikinusios, kad vėliau bendra direktyvos nauda, nors ir nedaug, bus didesnė už sąnaudas. Be to, rekomenduojamų pasirinkčių bendras poveikis (aiškesnis direktyvos išdėstymas, jos įgyvendinimo ir vykdymo suvienodinimas) padės siekti geresnio reglamentavimo.

Tikimasi didelės naudos aplinkai. Medicinos prietaisuose ir stebėjimo bei kontrolės prietaisuose naudojamos kelios tonos (>1400 tonos švino, apytikriai 2,2 tonos kadmio) sunkiųjų metalų, kuriuos draudžiama naudoti Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyva; tai sudaro 0,2–0,3 % elektros ir elektroninės įrangos atliekų masės. Netinkamai tvarkant atliekas šios medžiagos gali patekti į aplinką (atskirai surenkama tik 49,7 % medicinos prietaisų atliekų ir 65,2 % stebėjimo bei kontrolės prietaisų atliekų). Ribojant šių medžiagų naudojimą Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyva vidutinės trukmės laikotarpiu arba ilginiui šios medžiagos nebebus naudojamos gaminiuose, taigi jų nebebus ir atliekose. Išsamiau išnagrinėjus paaiškėjo, kad net jei atliekų perdirbimo mastas būtų daug didesnis, vis tiek minėtos įrangos įtraukimas į Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos taikymo sritį duoda šiek tiek naudos aplinkai.

Atsižvelgiant į tai, kad valstybės narės tikrindamos EEĮ nustato, jog 44 % gaminių neatitinka reikalavimų, tikimasi, kad jei nacionaliniai rinkos priežiūros mechanizmai būtų veiksmingesni ir valstybių narių valdžios institucijos labiau bendradarbiautų dėl reikalavimų neatitinkančių gaminių šalinimo, Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos nauda aplinkai labai išaugtų, nes sumažėtų reikalavimų neatitinkančių gaminių skaičius rinkoje.

Svarstant pavojingų medžiagų, kurioms taikoma Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyva, sąrašų pritaikymą atlikti parengtiniai tyrimai ir nustatytos medžiagos, kurias būtų galima įtraukti į direktyvą, tačiau turima nepakankamai informacijos apie pakaitalus, taigi nėra aišku, ar jie yra saugesni aplinkos apsaugos atžvilgiu, o tais atvejais, kai žinomi tuo atžvilgiu tinkami pakaitalai, nėra aišku, ar pakeitimo išlaidos yra proporcingos teigiamam poveikiui aplinkai, todėl **manoma, kad nepagrįsta siūlyti į direktyvos taikymo sritį įtraukti naujų pavojingų medžiagų**.